

## ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КРЕАТИВНОСТІ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ В НАУКОВО-ДОСЛІДНІЙ РОБОТІ

*У статті змістовно схарактеризовано усталені та інноваційні форми науково-дослідної роботи майбутніх магістрів педагогічної освіти, а також її методи: когнітивні, креативні, організаційно-діяльнісні, що застосовуються задля формування професійної креативності в процесі професійної підготовки. Виділено етапи впровадження розроблених форм і методів НДР у практику університетської підготовки майбутніх магістрів педагогічної освіти: адаптаційний, мобільно-дослідницький, науково-дослідницький.*

**Ключові слова:** форми, методи, науково-дослідна робота, майбутній магістр, педагогічна освіта, креативність.

**Постановка проблеми.** Дослідження проблеми формування професійної креативності майбутніх магістрів педагогічної освіти в науково-дослідній роботі (далі НДР) обумовлено з одного боку специфікою навчання в магістратурі, що характеризується високим рівнем творчої спрямованості навчальної та наукової роботи, а з іншого – зростаючими вимогами, про які наголошено в законі України "Про вищу освіту" відповідно до магістерської підготовки фахівців. Сучасний магістр повинен бути не тільки висококваліфікованим фахівцем, який творчо володіє психолого-педагогічними знаннями та вміє ефективно використовувати їх на практиці, а ще й вдумливим дослідником, який спроможний генерувати креативні наукові ідеї.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Теоретичні засади формування креативності особистості подано в низці наукових робіт вітчизняних і зарубіжних учених. Відокремлено наступні напрямки вирішення проблеми: теорія та практика професійного становлення майбутніх фахівців в умовах вищих навчальних закладів (В. Андрущенко, С. Гончаренко, О. Дубасенюк, В. Лозова та ін.), розвиток і формування креативності в професійній підготовці (В. Бондарьов, Н. Мілюгіна, О. Морозов, Т. Стародубцева, Л. Степанова та ін.), психолого-педагогічний аналіз креативності (А. Адлер, С. Берштейн, Дж. Гілфорд, В. Загвязинський, А. Матюшкін, В. Моляко, Е. Торренс, К. Юнг та ін.).

Різні аспекти проблеми формування креативності особистості розглянуто в сучасних монографіях, дисертаціях, наукових статтях. Зокрема, педагогічні умови розвитку креативності майбутніх учителів гуманітарного профілю в процесі фахової підготовки (І. Гриненко), формування творчої індивідуальності майбутнього вчителя в процесі професійно-педагогічної діяльності (Л. Митько), педагогічні умови професійно-творчого саморозвитку майбутнього педагога (М. Костенко), індивідуально-типові особливості комунікативної креативності (Р. Білоусова), креативність як чинник розвитку професійно-комунікативних здібностей майбутніх психологів (Т. Розова), психологічні чинники розвитку креативного мислення майбутніх практичних психологів (Н. Макаренко).

Ретельний аналіз наукової літератури дозволив нам виділити провідні наукові ідеї проблеми залучення магістрантів до науково-дослідної роботи: історичні аспекти становлення та розвитку організації науково-дослідної роботи в університетах розглянуто в роботах О. Адаменко, О. Гнізділової, Г. Клобак, О. Микитюка, Н. Пузирьової; проблемам формування дослідницьких компетентностей у майбутніх учителів присвячені роботи М. Князян, В. Прошкіна, Л. Сущенко, Л. Султанової. Водночас питання організації науково-дослідної роботи майбутніх магістрів поки що висвітлено недостатньо.

**Метою статті** є змістова характеристика форм і методів НДР майбутніх магістрів педагогічної освіти задля формування їхньої професійної креативності.

**Виклад основного матеріалу.** Упровадження в освітній процес розроблених нами форм і методів науково-дослідної роботи задля формування професійної креативності майбутніх магістрів педагогічної освіти було реалізовано поетапно в контексті "Стратегії реалізації дослідницького навчання магістрантів педагогічної освіти" [1: 271–275]. Цей комплекс дій визначає стратегічний напрямок розвитку науки молодих дослідників, розкриває технологію вирішення поставлених науково-педагогічних завдань і постає своєрідним орієнтиром перспективного планування наукової роботи для структурних підрозділів.

За своїм змістом подані заходи Стратегії, що розкривають конкретні форми і методи НДР магістрантів, охоплюють різні сфери їх життєдіяльності в університеті, ґрунтуються на принципах наукової творчості, відкритості, рівності прав, добровільності та можуть бути умовно розподілені на три рівні: організаційний, змістово-методичний та інформаційний. Усі вони подані нами у межах трьох етапів: адаптаційному (переважно в I-му семестрі навчання в магістратурі), мобільно-дослідницькому (для магістрантів I року

навчання) та науково-дослідницькому (для магістрантів II року навчання). Розглянемо кожний етап докладно.

Перший етап – адаптаційний, він полягає передусім у вивченні та аналізі наявного рівня розвитку дослідницьких умінь, формування знань про інновації в системі НДР, стійкої мотивації до науково-дослідної діяльності та розв'язання креативних завдань, а також розширення знань з фаху за допомогою залучення майбутніх магістрів до активної НДР, що дозволяє розкрити їхній творчий, дослідницький потенціал.

У межах першого етапу ми застосовуємо усталені форми НДР задля формування професійної креативності майбутніх магістрів педагогічної освіти: робота магістрантів у наукових осередках, заохочення їх до участі в науковому житті університету; участь у заходах наукової конкуренції (конференціях, семінарах, виставках, круглих столах, лекціях, дебатах, інтелектуальних іграх, зустрічах з відомими науковцями, презентаціях наукових проектів, конкурсах, олімпіадах), а також інноваційну форму НДР – участь у роботі школи магістранта-дослідника. Серед методів ми використовуємо наступні: сутнісного бачення, порівняння, фактів, помилок, цілепокладання та планування, стимулювання.

Зрозуміло, що вибір зазначених форм і методів НДР є умовним і залежить від рівня сформованості дослідницької компетентності магістрантів.

Реалізація зазначених форм і методів НДР здійснюються через конкретні заходи "Стратегії реалізації дослідницького навчання магістрантів педагогічної освіти", а саме:

- проведення презентацій наукових досліджень кафедр і структурних підрозділів університету з метою залучення магістрантів до наукової роботи;
- створення університетського банку міждисциплінарних дослідницьких проблем, що надає можливості у рамках змістового наповнення освітніх програм передбачати міждисциплінарні теми, до виконання яких залучені магістранти;
- оновлення тематики індивідуальних науково-дослідних завдань, магістерських робіт, яка відповідає напряму науково-дослідної роботи кафедри, результатом чого є залучення переважної більшості магістрантів до виконання практико-орієнтованих наскрізних досліджень у межах науково-дослідної роботи кафедр;
- оновлення критеріїв оцінювання магістерських робіт, зокрема враховуючи питому вагу дослідницького компоненту, створення елементів нових знань;
- активізацію роботи магістрантських наукових гуртків при кожній кафедрі через актуалізацію дослідницьких питань відповідно до профілю кафедри;
- налагодження співпраці між викладачами кафедр, співробітниками науково-дослідних лабораторій, центрів і відповідними магістрантськими науковими гуртками, створення наукових творчих колективів;
- проведення методологічних семінарів для науково-педагогічних працівників із роз'яснення реальних шляхів переходу до нової парадигми навчання на дослідницькій основі та ін.

Найважливіші організаційні заходи адаптаційного етапу спрямовані на популяризацію наукової діяльності через презентації наукових досягнень і перспектив кафедр і наукових структурних підрозділів університету. Особливо важливо забезпечення проведення заходів для магістрантів, які навчалися на ОКР "бакалавр" в інших ВНЗ.

У межах першого етапу відбувається своєрідне "входження" магістрантів до науки, подальше розкриття їхнього дослідницького потенціалу. Поступове формування інтересу до наукової діяльності здійснюють передусім через навчальні дисципліни "Філософія (гносеологія та методологія наукового пізнання)", "Використання комп'ютерної техніки в науковій та педагогічній діяльності", "Технологія і процедура науково-педагогічного дослідження" та ін.

У процесі навчання магістранти поступово накопичують досвід пошуку та обробки наукової інформації, формування здатності виявляти, формулювати, аналізувати проблеми педагогічної теорії і практики, отримання відомостей про форми професійної креативності, виконання самостійних досліджень. Участь магістрантів у практико-орієнтованій роботі науково-дослідних гуртків, постійно діючих науково-методологічних семінарів, науково-практичних конференцій сприяє їхньому залученню до університетського наукового середовища. До найбільш значущих напрямів занурення магістрантів до наукового середовища є залучення магістрантів до роботи в наукових структурних підрозділах університету, зокрема з провідними науковими центрами НАН України, НАПН України.

Наступним кроком наших дослідницьких пошуків стало розроблення тематики роботи проблемних наукових груп магістрантів на кафедрах університету: формування естетичної культури школярів; духовна культура сучасної людини; патріотичний потенціал навчальних дисциплін та його роль у формуванні особистості; формування культури спілкування наукової молоді; толерантність майбутнього вчителя (кафедра педагогіки); технологія профілактики соціального сирітства в Україні; діяльність соціального педагога загальноосвітніх шкіл: проблеми та перспективи; умови підвищення ефективності діяльності центрів зайнятості молодіжного середовища; соціальна робота з формування усвідомленого батьківства; актуальні проблеми діяльності соціального педагога в сучасних умовах (кафедра соціальної педагогіки); упровадження нових освітніх технологій в процесі викладання математики в початкових класах; художньо-

естетичний розвиток дітей дошкільного і молодшого шкільного віку; формування творчого мислення дошкільників (кафедра дошкільної та початкової освіти) та ін.

Роботу магістрантів у наукових осередках ми реалізуємо за відомим алгоритмом щодо здійснення творчої діяльності: виникнення педагогічного задуму, спрямованого на вирішення педагогічної проблеми; розробка задуму; утілення педагогічного задуму в діяльність, спілкування з людьми; аналіз і оцінка результатів творчості [2: 24–28].

Для ефективної реалізації усіх форм і методів НДР задля формування професійної креативності майбутніх магістрів педагогічної освіти вважаємо за необхідне також охарактеризувати організаційну структуру наукової роботи магістрантів. Для цього нами розроблено "Положення про наукове товариство студентів, аспірантів, докторантів і молодих учених університету". Так, метою діяльності Наукового товариства є створення умов для розкриття наукового та творчого потенціалу молодих дослідників університету; розвиток у них наукового мислення та навичок дослідницької роботи; популяризація різних галузей науки; розвиток інноваційної діяльності; організаційна допомога керівництву університету в оптимізації освітньої діяльності та наукової роботи, які відповідають місії та корпоративним стандартам наукової діяльності університету.

Виділимо найважливіші функції наукового товариства:

- методичне та організаційне керівництво НДР;
- підготовка, проведення, координація різних заходів, що здійснюються на всіх рівнях у межах системи НДР, моніторинг і аналіз її результатів;
- вивчення, узагальнення та впровадження українського та зарубіжного провідного досвіду, його творчий розвиток у діяльності університету.

Досвід організації наукової роботи дозволив нам розробити для координації діяльності наукового товариства спеціальну структуру – Раду наукового товариства університету, яка є постійно діючим колегіальним виконавчим органом, що здійснює координаційні функції та координує поточну роботу наукового товариства.

Виділимо найбільш значущі складники діяльності викладачів і магістрантів на першому етапі впровадження форм і методів науково-дослідної роботи в практику.

У контексті зазначеного вище вкажемо, що НДР вимагає значної уваги та терпіння з боку суб'єктів педагогічного процесу, за допомогою яких магістранти розвивають навички дослідницької роботи, мають можливість застосовувати теоретичні знання в дослідженнях і на практиці. Керівник є носієм певних норм науково-дослідної діяльності та пізнавальних систем, соціальних, громадських, соціокультурних цінностей і цілей. Оволодіння магістрантами стилем науково-педагогічного мислення наставника сприяє засвоєнню таких аспектів методології науки, як розуміння природи самого знання, основних типів законів і їхніх характерних співвідношень, способів опису та теоретичного вираження законів [3: 47].

Описавши найбільш значущі складники адаптаційного етапу впровадження форм і методів НДР у практику університетської освіти, висунемо найважливішу вимогу до його реалізації. Зміст університетської підготовки майбутніх магістрів педагогічної освіти забезпечується через таку організацію системи наукової роботи, за якої кожного магістранта залучають до наскрізного дослідження, що сприяє вибору єдиного напрямку дослідження на всіх курсах навчання в межах виконання дослідницьких завдань, рефератів, курсової, дипломної, магістерської роботи з перспективою для подальших наукових пошуків у процесі здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії.

Важливим результатом першого етапу впровадження розроблених нами форм і методів у практику є вибір та затвердження теми магістерського дослідження на засадах наявного наукового світогляду, рівня досвіду професійної педагогічної діяльності тощо.

Варто пам'ятати, що в межах адаптаційного етапу ми прагнемо не лише до подальшого формування вмінь і навичок дослідницької роботи. Найважливіше завдання дослідження полягає у формуванні стійкої мотивації до дослідницької діяльності, довіри до науки, а також розкритті її позитивного іміджу в роботі сучасного педагога.

Другий етап – мобільно-дослідницький, його завдання полягає у подальшому формуванні в магістрантів вмінь, навичок і досвіду дослідницької діяльності, основ методології педагогічного дослідження через організацію їхньої взаємодії з викладачами в процесі університетської підготовки, зокрема в процесі вирішення дослідницьких педагогічних завдань.

До усталених форм НДР, які ми використовували в межах попереднього етапу, додаємо наступні: апробація результатів досліджень у наукових виданнях, а також здійснення досліджень під час науково-педагогічної та науково-дослідної практик, до інноваційних форм НДР – участь у розробці та реалізації практико-орієнтованих проектів на замовлення закладів освіти, організацій та установ.

Крім зазначених у межах попереднього етапу методів ми використовуємо наступні: евристичні питання і спостереження, конструювання правил, гіпотез та теорій, вигадкування або образної картини, "Мозковий штурм", гіперболізація та аглютинація, самоорганізація навчання, взаємонавчання.

Визначимо основні заходи "Стратегії реалізації дослідницького навчання магістрантів педагогічної освіти", які розкривають перелічені форми і методи НДР:

- започаткування електронного видання "Наукові розвідки магістрантів: пошуки та ініціативи" Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів і молодих учених для апробації наукових здобутків, що передбачає наявність різних серій (секцій) відповідно до напрямів підготовки магістрантів;
- розширення мережі баз практик за рахунок включення ЗНЗ, ДНЗ, які здійснюють експериментальну діяльність, науково-дослідних інститутів, наукових бібліотек, інших наукових установ;
- розвиток серед магістрантів міжкультурного діалогу та обміну знаннями в межах програми "Egasmus Mundus" та інших міжнародних програм; участь магістрантів у міжнародних заходах наукової конкуренції (конкурсах, семінарах, грантах та ін.);
- запровадження в межах навчальних дисциплін нових форм організації науково-дослідної діяльності (виступ на міні-конференції; виконання групових дослідницьких проєктів; підготовка наукових есе, аналітичної записки; доповідь удвох; конкурс рефератів; ділова, рольова гра тощо), спрямованих на розвиток наукового та критичного мислення;
- оновлення змісту навчальних програм (семінарські та практичні заняття), програм виробничих практик завданнями дослідницько-пошукового характеру;
- проведення інформаційних занять і семінарів задля формування у магістрантів навичок роботи з наукометричними базами даних, використання ресурсів, що входять до наукометричних баз даних, при підготовці кваліфікаційних і наукових робіт;
- орієнтація магістрантів на використання внутрішніх електронних інформаційних ресурсів університету (електронних каталогів, репозиторіїв, електронних навчальних курсів тощо) при написанні кваліфікаційних та наукових робіт та ін.

Засобами досягнення названих вище закладів є передусім розвиток дослідницьких компетентностей у рамках навчальних дисциплін, уведення елементів науково-дослідної роботи в їхній зміст, розробка та проведення спецкурсів із питань НДР, наприклад, спецкурсу "Новітні інформаційні технології в наукових дослідженнях", "Досягнення сучасної науки", "Інтеграційні процеси в гуманітарних науках", "Наукові студії" та ін.

У межах другого етапу ми прагнемо до розробки та функціонування дієвих форм реалізації навчання на дослідницьких засадах. Так, учені університету активно застосовують свої наукові розробки в навчальному процесі, здійснюють перегляд наявних робочих навчальних програм, які корегують з урахуванням останніх наукових досліджень. У навчальні програми більшості кафедр уведено завдання дослідницького характеру до практичних занять і контролю за самостійною роботою з урахуванням загального рівня підготовки майбутніх магістрів, ці завдання диференційовано за першим і другим роками навчання.

Магістрантів залучають до виконання комплексних кафедральних тем, дисертаційних і госпдоговірних робіт. Молоді науковці здійснюють за вибором дослідження з актуальної проблематики в межах навчальних дисциплін і здійснюють апробацію результатів досліджень у формі доповідей, науково-дослідних проєктів, статей, тез та ін. У межах семінарських і практичних занять упроваджують активні методи навчання: ділові ігри ("Стартап-проєкти – інновації молодих дослідників", "Наука – інвестиція в майбутнє"), навчальні дискусії ("Дослідницький потенціал – рушій до сталого розвитку", "Освіта та наука в університеті: разом чи окремо?"), конкурсні розробки проєктів у межах запитів на отримання грантів, круглі столи, педагогічні ситуації, мозковий штурм ("Педагог і креативність: точки перетину") та ін. Отже, умова реалізації ідей навчання, заснованого на дослідженнях, полягає в розробці процедури оптимального вбудовування такого навчання в усі елементи процесу підготовки сучасного магістра педагогічної освіти, а насамперед – у зміст навчального матеріалу.

Специфіка кафедр, які здійснюють підготовку педагогічних кадрів, потребує розгляду на деяких прикладах основних ідей реалізації на практиці мобільно-дослідницького етапу впровадження розроблених форм і методів. Наприклад, на кафедрі дефектології та психологічної корекції здійснюємо реалізацію етапу через виконання магістрантами комплексу дослідницьких завдань при вивченні навчальних дисциплін, проведення емпіричних досліджень, пошукової роботи зі створення корекційних програм, надання рекомендацій для педагогів і батьків, які працюють з дітьми-інвалідами.

Провідна ідея реалізації зазначеного етапу полягає у визначенні талановитих і творчих магістрантів, здатних до виконання науково-дослідних проєктів. Для цього дослідників об'єднуємо у творчі групи навколо основних кафедральних наукових проблем, визначаємо тему розробки, виконання якої здійснюють за індивідуальним планом.

Результати науково-дослідної роботи магістранти висвітлюють у магістерській роботі, для якості виконання якої необхідно під час реалізації дослідницької діяльності забезпечити динамічність, автономність, гнучкість прийняття професійно важливих рішень у результаті вичерпного аналізу педагогічної проблеми на емпіричному та теоретичному рівнях. Ця діяльність сприяє синтезованості компетентностей майбутнього магістра педагогічної освіти в широкому парадигмально-методологічному

полі, озброює особистість певним духовно-ціннісним, методико-технологічним, процедурно-процесуальним персональним ресурсом щодо перспективної самоактуалізації в педагогічній професії [4: 30–33].

Успішне залучення магістрантів до самостійної науково-дослідної роботи залежить передусім від правильної постановки науково-дослідних завдань, інтерес до яких зростає з набуттям нових знань, навичок дослідницької діяльності та ін. Перед виконанням самостійної наукової роботи магістранту необхідно вивчити методологічну літературу, яка дає можливість з'ясувати основні етапи наукового дослідження. Для більшої мотивації до наукової роботи важливо, щоб магістрант самостійно вибрав тему дослідження, а потім уточнив її з викладачем.

Пропонують використовувати форми роботи, що сприяють розвитку в майбутніх магістрів педагогічної совіти дослідницьких умінь і навичок:

- тематичні студентські доповіді, що інформують про наукові статті. Така форма роботи спрямована на розширення знань про результати педагогічної діяльності сучасних учених, розвиток рівнів інформованості й інтересу магістрантів до науки;
- підготовка доповідей, виступів і їх аналіз з погляду змісту й форми презентації; ця робота є важливою для розвитку навичок публічного виступу, критичності, зіставлення;
- доповідь удвох, коли магістранти готують окремі його частини з однієї теми, доповнюючи та розширюючи виступи один одного. Магістранти вчаться розвивати широту та гнучкість мислення, навички абстрагування та класифікації;
- виступ магістрантів на наукових конференціях, що допомагає здійснювати синтез, узагальнення, порівняння;
- конкурс проєктів, спрямований на розвиток навичок здійснення інформаційно-пошукової роботи;
- ділова гра, мета якої полягає в навчанні магістрантів виділяти інноваційний складник у майбутній професійній діяльності;
- рольова гра, спрямована на засвоєння навичок групової дискусії, публічного виступу, що переконує дії, конструктивної критики, групового ухвалення рішення.

Важливу роль відводиться завданням дослідницького характеру, що спрямовані на вирішення реальних проблем: планування роботи з учнями; аналіз ситуації навчання або виховання та виділення в ній проблем; оцінка ступеня корисності й ефективності технологій, методів і прийомів, обраних для вирішення конкретної педагогічної проблеми або дослідницького завдання; збір інформації про учнів, батьків, освітній і соціальний простір; пошук засобів активізації пізнавальної та самостійної діяльності учнів; розробка та впровадження в професійну діяльність нововведень та ін.

Останній етап впровадження розроблених нами форм і методів НДР задля формування професійної креативності майбутніх магістрів педагогічної освіти в практику – науково-дослідницький. Його основним завданням є набуття досвіду впровадження власних наукових, науково-методичних розробок, а також провідного педагогічного досвіду в практику.

У межах етапу ми використовуємо всі перелічені вище усталені форми НДР, до яких додаємо наступну – апробація результатів дослідження в наукових виданнях, що є актуальним саме на останньому етапі навчання в магістратурі, коли вже отримано певні наукові результати. До наявних інноваційних форм НДР у межах науково-дослідницького етапу ми додаємо наступну – участь у грантових програмах та в інших заохочувальних заходах, спрямованих на стимулювання наукових пошуків. Серед нових методів, які не застосовували на попередніх етапах, ми виділяємо метод рецензування та рефлексії.

Написання магістерської роботи – основний етап підготовки висококваліфікованого педагога, ефективна форма перевірки його знань, рівня науково-педагогічного мислення, творчої і практичної підготовленості до вирішення професійних педагогічних завдань. Основне завдання майбутнього магістра – продемонструвати рівень своєї наукової кваліфікації, уміння самостійно вести науковий пошук і вирішувати конкретні наукові педагогічні проблеми.

Перелічені форми та методи НДР ми пропонуємо реалізовувати за допомогою комплексу заходів:

- створення наукових груп магістрантів для підготовки та захисту магістерських робіт у формі спільних наукових проєктів, спрямованих на вирішення проблем освіти;
- презентація проєктів, спрямованих на вирішення проблем (зокрема, освіти), внесення пропозицій на Вчену раду університету;
- проведення конкурсу магістрантських інноваційних ідей;
- інформування магістрантів про необхідність перевірки магістерських досліджень через систему "Антиплагиат" та внесення до банку магістерських робіт університету;
- залучення магістрантів до участі в існуючих і нових Вікі-проєктах;
- доповнення структури навчального портфолію магістранта запитаннями, які відображають його наукові здобутки та ін.

У процесі впровадження форм і методів НДР у практику магістрантів відбувається систематизація та поглиблення знань теоретичного та практичного характеру, формування компетентностей застосування зазначених знань для вирішення наукових, педагогічних, професійних проблем, розвиток навичок мобільної дослідницької діяльності та оволодіння методикою теоретичних, експериментальних і науково-практичних досліджень, набуття досвіду рефлексії результатів досліджень, формулювання загальних висновків і перспектив подальших досліджень, набуття навичок оформлення наукової роботи відповідно до існуючих вимог, досвіду її оприлюдненого захисту.

Важлива вимога, яку висуваємо до магістерських робіт, така: тематику магістерських робіт мають розробляти профільні кафедри відповідно до окреслених освітньо-кваліфікаційною характеристикою спеціальності вимог з урахуванням актуальних проблем галузі та ринку праці. Нами також наголошено на необхідності дотримання принципу наступності наукового напрямку дослідження курсової, дипломної робіт у процесі виконання магістерської роботи. При цьому основними аспектами становлення майбутнього магістра педагогічної освіти як дослідника постають його особистісні цінності, внутрішні мотиви, потреби, ідеали тощо.

У процесі реалізації розроблених нами форм і методів НДР задля формування професійної креативності нами виділено основні напрямки підготовки магістрантів до науково-дослідної та педагогічної діяльності є:

- опанування методів, прийомів і процедур виконання наукової роботи та проведення навчальних занять;
- удосконалення навичок організації наукової та педагогічної праці;
- вивчення й освоєння методів і процедур роботи з науковою інформацією;
- оволодіння комп'ютерними та іншими технічними засобами, які застосовують у науково-дослідній діяльності;
- накопичення досвіду планування й організації дослідницької діяльності у процесі здійснення науково-дослідної практики;
- накопичення досвіду планування та проведення викладацької роботи у процесі здійснення науково-педагогічної практики;
- набуття досвіду підготовки до публікації наукових робіт, підручників, навчальних і методичних посібників;
- виконання науково-дослідних робіт у межах освітнього процесу;
- участь у заходах наукової конкуренції;
- участь у виконанні науково-дослідних робіт у наукових колективах паралельно з навчальним процесом та ін.

Досвід наукового керівництва магістерськими дослідженнями свідчить, що в результаті виконання дослідницького етапу магістерської роботи молоді дослідники повинні вміти проводити бібліографічно-пошукову роботу із залученням новітніх інформаційних технологій, формулювати науковий апарат дослідження, план, методику та обґрунтування реалізації дослідження, обирати необхідні методи дослідження, оформлювати висновки здійсненої роботи у формі звітів, заявок на об'єкти інтелектуальної власності, рефератів, статей, тез, доповідей тощо.

З метою підготовки викладачів кафедр до наукового керівництва магістрантами на кафедрах ми проводимо науково-методологічні семінари, на яких обговорюємо актуальні проблеми науки, реформування національної системи освіти України, її інтеграції у світовий освітній простір. Крім того, організуємо роботу наукової комісії, співпрацюємо з органами студентського самоврядування, викладачами структурних підрозділів.

Зазначимо, що найважливіше завдання під час навчання в магістратурі – підвищення іміджу науки, який досягають через формування готовності магістрантів до дослідницької діяльності, підвищення їхньої дослідницької компетентності, рівня науково-педагогічного мислення, внутрішньої дослідницької мотивації та посилення довіри до науки та її привабливості. Підвищення іміджу науки досягається також через міцний зв'язок НДР із майбутньою педагогічною діяльністю, а також упровадження отриманих науково-методичних результатів у практику роботи навчальних закладів. При цьому ми робимо наголос на цільовій підтримці молодих дослідників у межах заходів наукової конкуренції, а також стимулювання конкретних дослідницьких результатів.

Таким чином, третій етап забезпечує професійне усвідомлення магістранта як педагога-дослідника на основі оволодіння необхідним досвідом науково-педагогічної діяльності, тут формується самооцінка її результативності, зміцнюється потреба в подальшому науково-професійному самовдосконаленні.

**Висновки.** Отже, упровадження в освітній процес розроблених нами форм і методів науково-дослідної роботи задля формування професійної креативності майбутніх магістрів педагогічної освіти було реалізовано нами поетапно в контексті "Стратегії реалізації дослідницького навчання магістрантів педагогічної освіти". Нами виділено три етапи впровадження розроблених форм і методів НДР у практику університетської підготовки майбутніх магістрів педагогічної освіти: адаптаційний, мобільно-дослідницький, науково-дослідницький. Статистичне оброблення, узагальнення та аналіз результатів дослідження стане

перспективним кроком нашої дослідницької роботи.

#### СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Райхман Е. И. Профессиональная подготовка магистров педагогического образования на исследовательской основе / Е. И. Райхман // Актуальные вопросы развития экономики и профессионального образования в современном обществе : [материалы XII Международной молодежной научно-практической конференции 18 марта 2015 г.] , гг. Екатеринбург, Алматы, Харьков, Елабуга : в 2-х т. Екатеринбург : РГППУ, 2015. – Том 2. – С. 271–275.
2. Хуторской А. В. Дидактическая эвристика. Теория и технология креативного обучения / А. В. Хуторской. – М. : Изд-во МГУ, 2003. – 416 с.
3. Грезнева О. Ю. Научные школы (педагогический аспект) / О. Ю. Грезнева. – М. : Ин-т теории образования и педагогики РАО, 2003. – 69 с.
4. Князян М. О. Самостійно-дослідницька діяльність майбутніх учителів іноземних мов : теорія і практика : [монографія] / М. О. Князян. – Ізмаїл : Сміл, 2006. – 242 с.

#### REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Rajkhman E. I. Professional'naja podgotovka magistrov pedagogicheskogo obrazovanija na issledovatel'skoj osnove [Professional Training of the Masters of Pedagogical Education on the Basis of Research] / E. I. Rajhman // Aktual'nye voprosy razvitija jekonomiki i professional'nogo obrazovanija v sovremennom obshhestve [Important Questions of Economics and Professional Education Development in Modern Society]: [materialy XII Mezhdunarodnoj molodezhnoj nauchno-prakticheskoj konferencii 18 marta 2015 g.], gg. Ekaterinburg, Almaty, Har'kov, Elabuga: v 2-h t. Ekaterinburg : RGPPU, 2015. – Tom 2. – S. 271–275.
2. Hutorskoj A. V. Didakticheskaja jevristika. Teorija i tehnologija kreativnogo obuchenija [Didactic Heuristics. Theory and Technology of Creative Learning] / A. V. Hutorskoj. – M. : Izd-vo MGU, 2003. – 416 s.
3. Grezneva O. Ju. Nauchnye shkoly (pedagogicheskij aspekt) [Scientific Schools (Pedagogical Aspect)] / O. Ju. Grezneva. – M. : In-t teorii obrazovanija i pedagogiki RAO, 2003. – 69 s.
4. Kniazian M. O. Samostiino-doslidnytska dialnist' maibutnix uchyteliv inozemnykh mov : teoriia i praktyka : [monohrafiia] [Independently Research Activity of Future Teachers of Foreign Languages: Theory and Practice] / M. O. Kniazian. – Izmail : Smil, 2006. – 242 s.

#### ***Райхман Е. И. Формирование профессиональной креативности будущих магистров педагогического образования в научно-исследовательской работе.***

*В статье содержательно охарактеризовано устоявшиеся и инновационные формы научно-исследовательской работы будущих магистров педагогического образования, а также ее методы: когнитивные, креативные, организационно-деятельностные, что применяются для формирования профессиональной креативности в процессе профессиональной подготовки. Выделены этапы внедрения разработанных форм и методов НИР в практику университетской подготовки будущих магистров педагогического образования: адаптационный, мобильно исследовательский, научно исследовательский.*

**Ключевые слова:** *формы, методы, научно-исследовательская работа, будущий магистр, педагогическое образование, креативность.*

#### ***Reichman E. I. Forms and Methods of Research Work of Future Masters of Pedagogical Education.***

*The article is characterized by meaningful well-established and innovative forms and methods of research work of future masters of pedagogical education such as cognitive, creative and organizational ones. Areas of using information technologies in students' professional training have been singled out, they are an electronic publication creation; information lessons conducting on developing skills connected with scientometric databases; orientation on the use of electronic information resources while writing qualified and scientific works; the need for master's research work verification with the help of the "AntiPlagiat" system and include them in a university storage of masters' work; get students involved into the participation in Wiki projects. Future masters' motivation to research work writing and ways of its reinforcement have been defined. They make the actualization of emotional feelings during writing a research work, obligatoriness of students' corresponding, showing an interest to a research work and cognition, significance explanation of a research work for promotion, informational awareness of pedagogical science innovation and events of scientific life. The mechanism of realization scientific-pedagogical practice of masters' pedagogical education has been worked out. This is a preconditioning phase, the stage of mastering methodology of scientific and pedagogical research principles; project execution stage; the stage of the research results processing; theses, articles and presentations preparation; the stage of presentation implementation and project defence in the group of undergraduates; the after effect phase (the reports presentation at scientific conferences, theses and articles publication).*

**Key words:** *forms, methods, research work, future master, pedagogical education, creativity.*